

Бражник Л.В.

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Полтава 2018

УДК 336.276 (075.8)
Б 87

Бражник Л. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту
(Полтавська державна аграрна академія)

Рецензенти:

Катан Л. І., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет)

Карцева В. В., доктор економічних наук, професор (Полтавський університет економіки і торгівлі)

Плаксінко В. Я., доктор економічних наук, професор (Полтавська державна аграрна академія)

*Затверджено до друку Вченою радою Полтавської державної аграрної академії як навчальний посібник для здобувачів вищої освіти
(від 26 червня 2018 р.)*

Б 87

Бражник Л. В.

Фінансове управління державним боргом : навч. посіб.
/ Л. В. Бражник. – Полтава : РВВ ПДАА, 2018. – 217 с.

У навчальному посібнику з дисципліни «Фінансове управління державним боргом» розглянуто питання теорії управління державним боргом та особливості її реалізації у практичній діяльності, визначено засади функціонування державного боргу та його класифікацію, досліджено сутність та структуру системи боргового менеджменту та механізм її функціонування, а також розглянуто зарубіжний досвід формування, обслуговування та погашення державних боргів. До кожної теми додається список контрольних запитань, які повинні активізувати самостійну роботу здобувачів вищої освіти. До теоретичного матеріалу додано тестові завдання для самоперевірки, критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти, що здійснюються за стобальною системою з подальшим її переведенням у ЄCTS, а у кінці навчального посібника наведено список рекомендованих джерел. Навчальний посібник має ілюстративність, супроводжується достатньою кількістю схем, рисунків, формул.

УДК 336.276 (075.8)

Б 87

© Бражник Л.В., 2018

© РВВ ПДАА, 2018

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баула О. В. Державний борг України: оцінка поточного стану та напрями оптимізації його рівня та структури / О. В. Баула, В. Я. Голук, В. О. Салабай // Економічний форум. – 2017. – №2. – С. 238-242. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_41.
2. Богдан Т. П. Управління державним боргом і макрофінансові ризики в економіці України [Текст] / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 13–22.
3. Богдан Т. Сучасні підходи до управління ризиками державного боргу [Текст] / Т. Богдан // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 11. – С. 10-17. – Те саме [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vnbu/2011_11/2011_11_4.pdf.
4. Бондарук Т. Г. Державний борг України: механізм управління та обслуговування : Автореф. дис.: 08.04.01 / Т. Г. Бондарук. – М. : Наук.-дослід. фінанс. ін-т при м-ві фінансів України, 2001. – 19 с.
5. Боринець С. Моделі організаційного забезпечення управління державним боргом: світовий досвід та преспективи для України [Текст] / С. Боринець, Л. Могилко // Банківська справа. – 2012. – № 4. – С. 43-50.
6. Бюджетна система : підручник / В. В. Бабіченко, С. В. Бойко, С. О. Булгакова та ін. ; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.; Тернопіль : Центр учбової літератури; Економічна думка, 2012. – 871 с.
7. Вавилов А. Государственный долг : уч. пос. для ВУЗов. / Вавилов А. – изд. 2-е, доп. – М. : Перспектива, 2004. – 144 с.
8. Вахненко Т. Державний борг України: оптимізація структури та управління ризиками [Текст] // Світ фінансів. – 2008. – № 1. – С. 10-28. – Те саме [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/svfin/2008_1/14-010.pdf.
9. Вівчар О. Й. Особливості управління державним боргом та методи його удосконалення / Вівчар О. Й., Солдак М. Ю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2011_720/56.pdf.

10.Власюк О. С. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансово безпеки / Власюк О. С., Шемаєва Л. Г., Лондар Л. П. – К.: НІСД, 2016. – 50 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/borg-1fd6c.pdf>.

11.Дідур С. В. Зовнішній державний борг України та розробка стратегії управління ним [Текст] / С. В. Дідур, В. П. Попович // Економіка і регіон. – 2011. – № 4.

12.Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора [Текст] : навч. посібник / О. В. Длугопольський. – К. : Професіонал, 2007. – С. 281–299.

13.Каменська В. П. Напрями оптимізації системи управління державним боргом України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Kamenskaia.pdf

14.Козюк В. В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України / Козюк В. В. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 238 с.

15.Кондрат І. Ю. Прогнозування показників державного боргу як фактора економічної безпеки України [Текст] // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.9. – С. 209–216. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuiv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/21_9/209_Kon.pdf

16.Кондрацька Н. М. Державний борг України: стан, проблеми та перспективи / Кондрацька Н. М., Гринчуцький Р. В., Мулярчук О. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2011_1/1_3.pdf

17.Кучер Г. В. Ефективність системи управління державним боргом в Україні [Текст] / Г. В. Кучер // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 44–57.

18.Кучер Г. Управління державним боргом : Підручник / Г. В. Кучер – К. : КНТЕУ, 2008. – 460 с.

19.Лондар С. Л. Підходи до систематизації й контролю ризиків, пов'язаних із управлінням державним боргом в Україні [Текст] / С. Л. Лондар, В. Й. Башко // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 3–14.

20.Макар О. П. Вдосконалення системи управління державним боргом як передумови економічного зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuiv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/22_1/284_Mak.pdf.

21.Макар О. П. Світовий досвід управління державним боргом і перспективи його застосування в Україні [Текст] / О. П. Макар // Економіка та держава. – 2012. – № 10. – С. 54-57.

22.Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ : монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.

23. Крисоватий А. І. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні : монографія / Андрій Крисоватий, Наталія Синютка. – Львів : Українська академія друкарства. 2017. – 199 с.

24.Орленко О. В. Управління державним боргом України в умовах дисбалансів світової економіки [Текст] // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2. – С. 16–18. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_2/04.pdf.

25.Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] / Государственный долг Украины (2010 – 2017). – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/>.

26.Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] / Програма управління державним боргом на 2018 рік. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D1%83%D0%B4%D0%B1%20%D0%BD%D0%B0%202018%20%2031.01.2018.pdf>.

27.Печенюк Н. М. Напрями оптимізації управління зовнішнім державним боргом України шляхом використання зарубіжного досвіду [Текст] / Н. М. Печенюк // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 270-274.

28.Печенюк Н. М. Проблема управління зовнішнім державним боргом України та шляхи її вирішення [Текст] / Н. М. Печенюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 7. – С. 274–282.

29.Пластун В. Л. Політика управління державним боргом України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2010_1/28_01_01.pdf

30.Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 08.02.17 № 142-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80/print1456789318963279>.

31.Руда О. Л. Державний борг України на сучасному етапі розвитку / О. Л. Руда // Економіка та держава. – 2015. – № 3. – С.64-67.

32.Сіденко В. Борги: час брати і час віддавати. Глобальні тенденції та виклики для України. : Аналітична доповідь / Сіденко В., Юрчишин В., Маркевич К. – К. : Заповіт, 2015. – 74 с.

33.Управління державним боргом [Текст] : навч. посібник / за заг. ред. О. О. Прутської. – К.: Центр учб. л-ри, 2010. – 216 с.

34.Ушакова Н. М. Державні фінанси: Управління державним боргом / Н. М. Ушакова, Г. В. Кучер, В. Т. Александров, С. М. Недбаєва. – у 5-ти томах. – Том 2. – К. : НВТ «АВТ ЛТД», 2004. – 368 с.

35.Федосов В. Управління державним боргом / за ред. В. Федосов // Бюджетний менеджмент : Підручник / В. Опарін, Л. Сафонова, [та ін.] ; за ред. В. Федосов. – К. : КНЕУ, 2004. – С. 766–784.

36. Фінансова безпека держави: навчальний посібник / А. І. Сухоруков, О. Д. Ладюк – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 192 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Програма навчальної дисципліни «Фінансове управління державним боргом»	5
2. Навчально-методичне забезпечення до тем дисципліни «Фінансове управління державним боргом»	10
Тема 1. Сутність, види і складові державного боргу	10
Тема 2. Система управління державним боргом	30
Тема 3. Ефективність внутрішніх та зовнішніх державних запозичень	66
Тема 4. Планування залучення і погашення державного боргу	98
Тема 5. Організація запозичення державою коштів	119
Тема 6. Облік державних боргів	144
Тема 7. Обслуговування державного боргу	165
Термінологічний словник	191
Тематика рефератів	199
Перелік питань для підготовки до екзамену	201
Завдання для самостійної роботи	205
3. Рекомендовані критерії оцінки відповідей здобувачів вищої освіти	210
Список використаних джерел	212

Навчальне видання

Бражник Людмила Василівна

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Навчальний посібник

Підп. до друку 26.06.2018. Формат 60x90¹/₁₆. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 11. Тираж 300 пр.
Зам. 6. Гарнітура Times New Roman Cyr.

Друк – Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3.